

BOJ NA KOŠEVU

IRSKI "TURBO KATOLICI" U EKUMENSKOME POHODU NA SARAJEVO

Zlatko Gall

Što se to događa u dva? - vic koji je danima kružio Sarajevom aludirajući na tisuće plakata koji su fluorescentnim bojama i minimalističkim tekstom "U2 Sarajevo" najavljivali koševski spektakl - pomalo je podsjećao na odavno otrcanu doskočicu aktualnu u vrijeme iščekivanja tuzemne premijere filma "Love Story": "Neka samo dođe, daće mu Željo bar dva komada!" Istina, i onda kao i danas Sarajevo je zadržalo nešto od "ponosa na neinformiranost", od duha čaršije koji je sam sebi ultimativna mjera za globalnu mjeru, no teško da su i lokalni autisti, taksisti - čija je ljubav prema folku poslovična - ili konobari iz aščinica na periferiji ostali pošteđeni spoznaje tko se i što krije iza "kriptične" formule U2.

Bono - čije je prijateljstvo s negdašnjim ministrom vanjskih poslova Muhamedom Šaćirbejem jedan od razloga uključenja Sarajeva u itinerar "Pop Mart" svjetske turneje - nije građu samo posvetio sjajnu "Miss Sarajevo", već je bio jedan od najgrlatijih zagovaratelja opkoljenoga grada i jedna od prvih zvijezda koja će ga posjetiti. Da nije samo riječ o reklamnom triku i kramarenju na gardu humanitarnog akcijašenja, Bono će potvrditi nebrojeno puta.

Uostalom, sarajevski je koncert i odraden kao poseban benefit project, što će reći da je cijena ulaznice za spektakl za državljane BiH prepolovljena (na 20 maraka), a prihod koncerta - dakle iznos dobiven nakon pokrivanja troškova - namijenjen je sarajevskoj bolnici. Odluka managementa grupe da - osim stalne produkcijske ekipe - uposlji isključivo domaću radnu snagu, krivac je za neke šugave organizacijske poteze - poput kaotičnog neprofesionalnog pressa - no lokalnoj je "sivoj ekonomiji" na kojoj počiva projekt porat-

U2 FINE

Ako je Bono i u Sarajevu posve očekivano bio središnja figura, karizmatički frontman i meštar koncertne ceremonije, Edge je nesumnjivo bio apsolutna zvijezda koševskog spektakla. Svesrdno asistirajući Bonu u ulozi pjevača te savršenim sviračkim učinkom sasvim je sigurno najzaslužniji za sarajevski koncertni trijumf banda te definitivno ustoličenje hercegovačka "dva naša" u četiri njihova

nog preživljavanja u Sarajevu dala priliku maženjanja kakvog-takvog dopunskog prihoda.

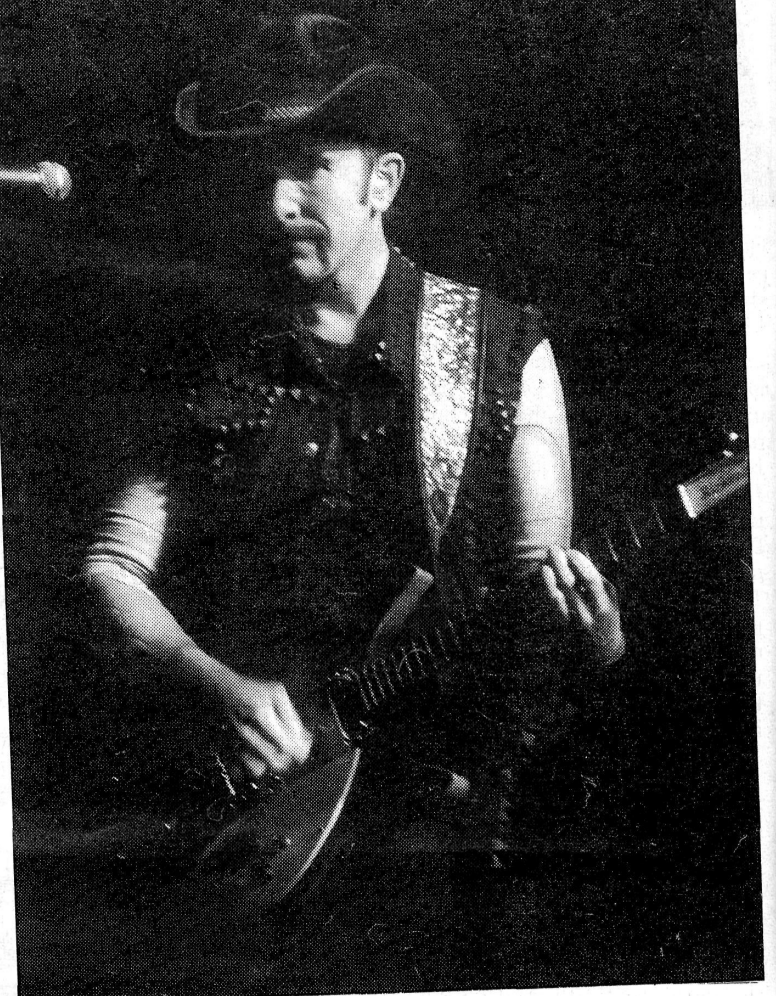
TRIJUMF OBIČNOG ŽIVOTA

Na novinskoj konferenciji upriličenoj nakon bečkog koncerta samo za predstavnike BiH-medija, Bono je potanko pojasnio što očekuje od sarajevskog koncerta. "Volio bih da naš dolazak u Sarajevo bude trijumf 'običnog života' i dugo očekivane normalizacije", kazat će i nastaviti: "Na početku smo razmišljali o organizaciji skromnijega dobrotvornog koncerta u Sarajevu, lišenog elementa spektakla, dakle, samo nas četvorica i instrumenti, no shvatili smo ubrzo da u Sarajevo valja prenijeti cijeli 'Pop Mart' spektakl... Držimo da je Sarajevo umorno od toga da ga

tretiraju kao poseban slučaj. Ono je izvanredan grad, raskrižje između Istoka i Zapada, a u sljedećem stoljeću bit će mjesto itekako važno za cijeli svijet!"

Bono je barem malco u pravu. Sarajevo - *glede & unatoč* - tvrdoglavo čuva bar krhotine negdašnje tolerancije. Dakako, pomaknute iz matice političkog života prema margini. Ne baš slučajno, beogradski rock-kritičar Petar Janjatić u Sarajevo je stigao s rukopisom svoje enciklopedije negdašnjega "federalnog rocka", računajući na pomoć hrvatskih i bosanskih kolega pri ažuriranju faktografije i diskografija bandova nakon upokojenja zajedničke države i scene. Pomalo apсурdno djeluje pozicija Sarajeva kao "neutralnog terena" ili simbolične kopče koja će spojiti potrgane profesionalne (i prijateljske) veze zna li

Fantastičan svirački učinak - kojemu najbolje pristaje pojam spectorovskog "zida zvuka" - Bonovo suvereno vladanje velikom i malom scenom, izvrsna dramaturgija koncerta i veličanstveni prizori s golemog ekrana, uz zbornu podršku publike gotovo da su u cijelosti pokrpalili Bonov raspukli glas

Koncert na Koševu bio je, među ostalim, i dojmpljiva demonstracija raskoši Edgeova sviračkog umijeća

se za razmjere bestijalnosti i krvoprolića koje je protutnjalo njegovim ulicama. K vragu, možda doista zvuči patetično, ali u sarajevskom okruženju gotovo da je neukusno potezati političke teme koje - čak i kod najbenignijih rokera - nakon petog piva završe na poslovičnom sučeljavanju hrvatsko-srpskih motrišta. Spoj Istoka i Zapada? Tko zna...

URBANI POKRET OTPORA

Sarajevo, konačno, i danas nudi neka zapanjujuća srastanja: zbradene teenagerke koje šetaju Titovom zajedno s vršnjakinjama u minicama, "Čulhan" - ljetnu baštu usred Bašćaršije - u kojoj večernje gaže odraduje lokalna vremesna kopija Elvisa Presleya, spontano priznanje taksista Bošnjaka da je - premda i sam ranjen u ratu s četnicima - "vazda slušo program s Pala zbog dobre narodne muz'ke", neveliki rock-klub "Marquee" na Obali koji - nalik proslavljenom londonskom imenjaku - zagovara novo planetarno bratstvo po fender stratocasteru i točenom guinnessu.

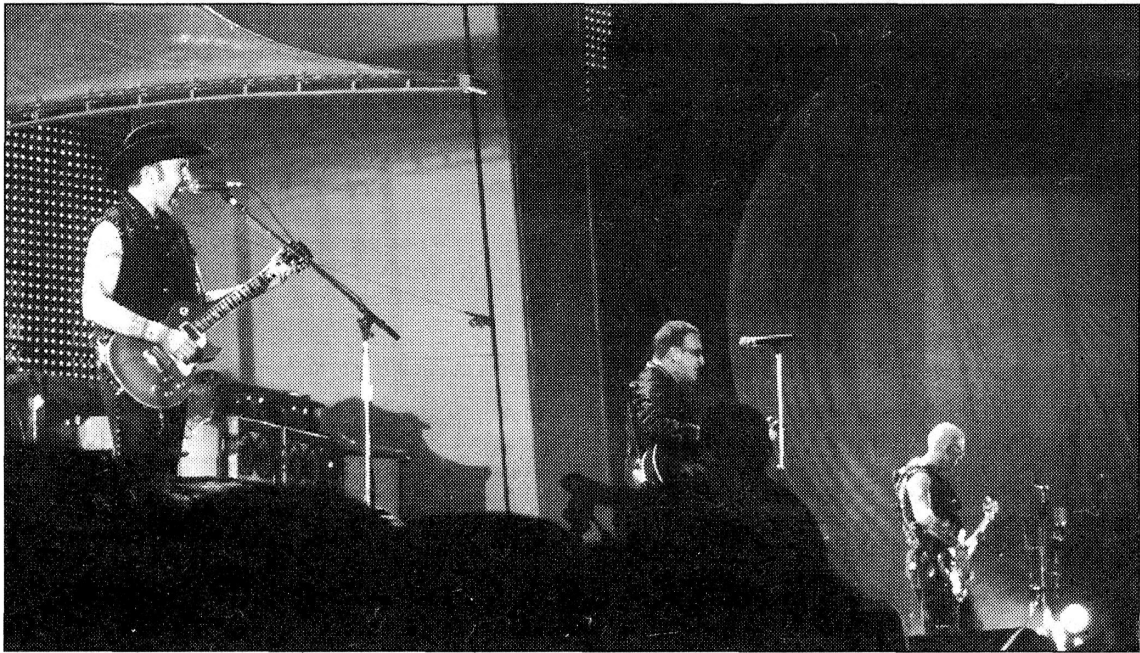
Istina, u političkom parteru situacija je posve drukčija. No, ma koliko tragikomična bila činjenica da su za najvišu razinu realizacije gostovanja U2 zaduženi "ko bi drugi" - najpoznatiji domaći eksperti za ovu vrstu politike, glazbe (naročito rocka) i svega ostalog: Alija Izetbegović, Krešimir Zubak, Edhem Bičakčić, Jadranko Prlić, Rasim Kadić... (kako će to podrugljivo zapisati Zlatko Dizdarević u uvodniku prošlotjednog *Svijeta*), košev-

ski je koncert ipak bio cijepljen od jeftinih politizacija i šugavih stranačkih posvajanja. Naravno, uloga Muhameda Šaćirbeja - kao doista bliskog Bonovog prijatelja - u akcijašenju banda, nezanemarliva je, no SDA je ipak na kraju (koncertne) balade uteferio manje punata nego li je mislio.

Primjerice, činjenicu da je najuža producerska ekipa u sarajevsku zračnu luku (otvorivši novu pistu koju su - upravo zbog koncerta U2 - užurbano dovršavali SFOR-ovi inženjeri) sletjela u zrakoplovu Croatia Airlinesa, a ne - unatoč ne odviše diskretnim sugestijama - Air Bosnie, mnogi su u bošnjačkom vrhu doživjeli kao žestoku pljusk, a Bonovo koncertno inzistiranje na posveti svim građanima nekoć opkoljenoga Sarajeva te vojnicima SFOR-a (koji su davali svoj grlati obol euforičnom štimungu koncerta) bez ikakvog - pa čak ni kurtioznog - spomena "zaslužnog državnog rukovodstva", jamačno nije prošla najbolje u svečanoj loži.

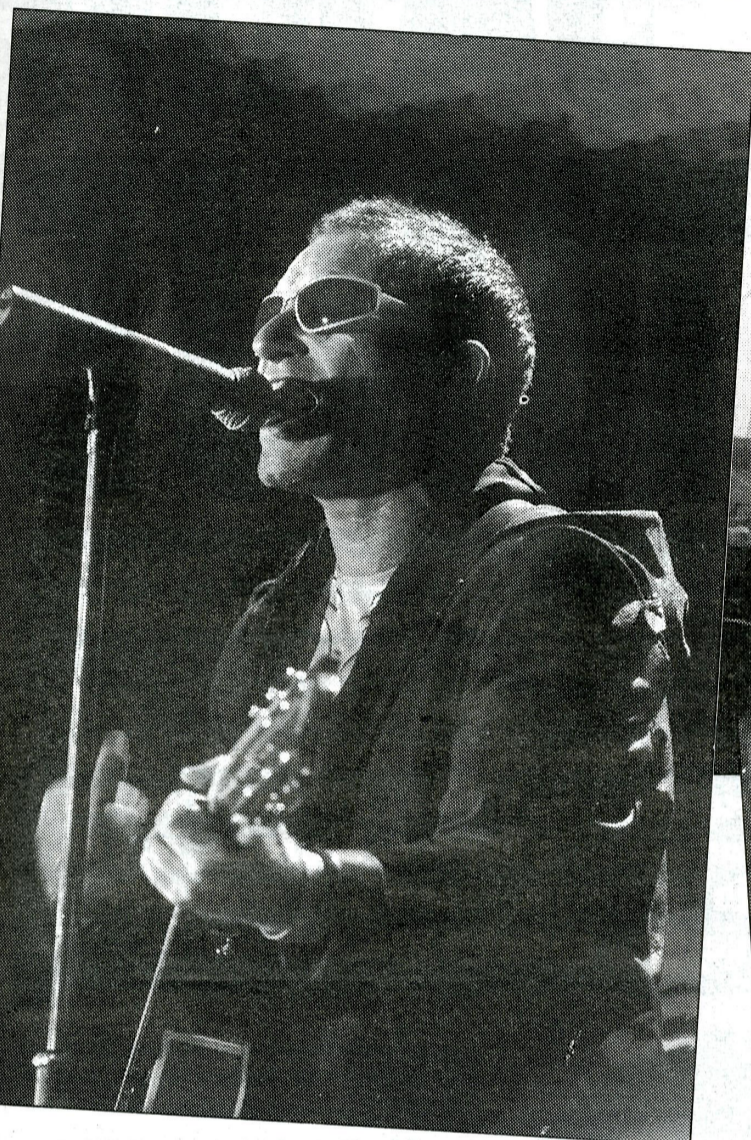
IMPRESIVNE BROJKE

Dobro upućeni sarajevski novinari vele da je - premda i te kako svjestan promotivnog učinka sarajevskog koncerta i nazočnosti kamera CCN-a, BBC-ja, prijena na Internetu i BBC-jevu globalnom radijskom programu - predsjednik Izetbegović "slučaju U2" pristupio sa zadržkom. Jer, vele, akcijašenje U2 ipak donosi i neke "opasnosti" budući da je riječ o irskim "turbo katolicima" te čvrstim simbolima zapadnjačkog konzumizma i svjetovne rokarske "ideologije"...

Izbor skladbi za turneju prednost je dao recentnijim materijalima

MATERIJALNE

Prava je šteta što je Bonu već nakon osam pjesama "pukao glas"

"Pop Mart" će se u svakom slučaju naći na popisu najspektakularnijih rock-turneja. Impresivne brojke doduše govore o barnumovskim razmjerima turneje čiji svaki dan na cesti produkcijski zapada četvrt milijuna dolara, no, naravno, ne dočaravaju fascinantnu scenografiju istinskog spektakla. Ipak, 52 kamiona u koja je ugrano 30 tona zvučnika ukupne snage od milijun watta, 250 članova stalne tehničke ekipe (kojoj se na terenu pridružuje još dvjestotinjak "lokalaca"), zapanjujuća rasvjeta (stotinjak strobo-svjeta, 30 mercury vapor stadionskih svjetala, dvadesetak ručno vođenih reflektora te isto toliko xenox search svjetala korištenih tijekom izvedbe "Bullet The Blue Sky", šest posebnih light-show-naprava, osmerokanalni digitalni svjetlosni efekti...), tridesetmetarski luk (pri čijem je vrhu u obliku naranče postavljeno 76 divovskih zvučnika), 45 metara dugačak i 15 metara visok videoekran sastavljen od milijuna svijetlećih dioda i 35 kilometara kabela (u čiju je tehnologiju uloženo sedam milijuna dolara), desetak metara visok mirrorball lemon, svijetleća maslina nabodena na tridesetak metara visoki cocktail-štap... nesumnjivo su podaci za knjige o rock trivijalijama ili Guinnessovu knjigu rekorda.

Ipak, unatoč gargantuovskim brojkama & slovima pozornica/scenografija koju su osmislili **Mart Fischer** i **Willie Williams** fascinantna je primjer vrhunskoga scenskog oblikovanja.

Premda djeluje kao statusno pretjerivanje, scenografija i sama ideja "Pop Marta" ima ugrađen osigurač ironičnog (camp) odmaka pa i - čak doslovnog - lucidnog poigravanja

frazama *veći od stvarnog života* ili *maleni pod zvijezdama*. Jer, premda će na takozvanoj pozornici B (kojom će suvereno vladati Bono te pri samom finalu koncerta cijeli band odraditi sjajnu "Discotheque", "She Wear A Velvet Dress" te "With Or Without You") grupa biti u doslovnom zagrljaju s publikom, jedini "pravi protagonisti" koncertne priče likovi su na divovskom ekranu.

ZAGRLJAJ S PUBLIKOM

Ideja o "konzumističkoj iluziji" koja je veća od stvarnog života ne samo da je umješno materijalizirana vizualnom eksplozijom na ekranu (bilo je naprosto nemoguće othrvati se napasti gutanja elektronske slike i fokusirati pažnju na sićušne članove grupe prizemljene snopovima bijelog svjetla), već je bezgrešno odgovorila zahtjevima "novoga promotivnog medija": Interneta. Konačno, osim golemih uvećanja Bona, **Adama**, **Edgea** i **Larryja** (četiri kamere su uredno obavljale svoju zadaću) ekran je nudio fascinantno složenac animacija, živih slika, grafičkih eksplozija te - uz posebne dozvole - lucidno animiranog

Vojnici SFOR-a dali su grlati obol euforičnom štimungu koncerta

dijela opusa **Roya Lichensteina** i **Keitha Harringa**.

Prava je šteta što je već nakon osam pjesama Bonu "pukao glas", no himnički naboj i dvosmjerna emocionalna veza koja je strujala između pozornice i publike, amortizirali su bolne napore izvlačenja dobro znanih zahtjevnih vokalnih dionica. Već nakon uvodnog "MoFo" s posljednjeg albuma, "I Will Follow" je izazvao erupciju u prepunom koševskom stadionu. "Even Better Than The Real Thing" zorno je pak pokazao raskoš Edgeova sviračkog umijeća, a *bottleneck* solo odraden na *Rickenbakeru* bio je

prvi fascinantan trenutak koncerta.

Premda je izbor skladbi za turneju prednost dao recentnom materijalu (uz svega nekoliko općih mjesta vremenski pjesmarice: "Pride", "With Or Without You", "Where Streets Have No Name", "New Year's Day"...) U2 su čak i u sredini ne baš osobito poznatoj sa skladbama s dvaju posljednjih studijskih albuma, gotovo svim skladbama ubrizgali himnički naboj. Bonova česta obraćanja publici, *ad hoc* promijenjeni tekstovi s ubačenim sarajevskim referencama, zgodni umetci tuđih standarda - poput "Stand By Me" posvećenoj Sarajlijama na završetku "I Still Haven't Found What I'm Looking For", iznenađujuće (nenajavljene) Edgeove minimalističke verzije znanog standarda "Sunday Bloody Sunday"... stvarat će prije dojam spontane neponovljivosti negoli rutinirane industrijske spektakularnosti.

IMAGINARNA DISKOTEKA

Fantastičan svirački učinak - kojemu najbolje pristaje pojam spec-torovskog "zida zvuka" - Bonovo

250 članova stalne tehničke ekipe i još dvjestotinjak "lokalaca" bilo je angažirano na podizanju pozornice koju su osmislili Mart Fischer i Willie Williams

suvereno vladanje velikom i malom scenom, izvrsna dramaturgija koncerta i veličanstveni prizori s golemog ekrana, uz zornu podršku publike gotovo da su u cijelosti pokrpali Bonov raspukli glas.

Doista je teško uprijeti prstom na vrhunce koncerta, no poseban spomen svakako zavrjeđuje "Bullet The Blue Sky" (moćni reflektori posegnuli su za vremenskim **Speerovim** receptom "svjetlosne katedrale" gradeći krov visoko iznad Koševa), "Discotheque" (koja je, zahvaljujući *mirrorball lemonu* iz kojeg su na crvuljak "pозornice B" prizemljili članovi *banda* te posvojeni prostor pretvorili u imaginarnu diskoteku), neponovljivi emocionalni naboj tijekom izvedbe "Miss Sarajevo" (s gostom **Brianom Enoom** i prizorima s izbora "Miss opkoljenog Sarajeva" na divovskom ekranu), "With Or Without You" (Bono je skladbu odradio plešući s djevojkom iz publike, a sretnica je bila kćerka negdašnjeg "poslovođe" *Zlatnih dukata* i utemeljitelja tamburaškog *revivala Ivankovića*) te zaključnu "One" obdarenu iznimnim animacijama Harringovih crteža...

Premda se žižak medijske pažnje (znakovito je da će preskočiti i obvezatno aerodromsko brzopotezno suočenje s novinarima i kameramanima) i pozornost publike rijetko fokusira na bubnjara Larryja Mullena i basista Adama Claytona dvojac je (posebice u fascinantnoj *techno* nadgradnji standarda "Where The Streets Have No Name") dao poslovično golem obol koncertnoj zvučnoj slici. No, ako je Bono i u Sarajevu posve očekivano bio središnja figura, karizmatski *frontman* i meštar koncertne ceremonije, Edge je nesumnjivo apsolutna zvijezda koševskog spektakla. Svesrdno asistirajući Bonu u ulozi pjevača te savršenim sviračkim učinkom sasvim je sigurno najzaslužniji za sarajevski koncertni trijumf *banda* te definitivno ustoličenje hercegovačka "dva naša" u četiri njihova!

Na kraju (koncertne) balade SDA je ipak "uteferio" manje punata negoli je mislio. Primjerice, činjenicu da je najuža producentka ekipa na sarajevsku zračnu luku sletjela u zrakoplovu Croatia Airlinesa, a ne - unatoč ne odviše diskretnim sugestijama - Air Bosnie, mnogi su u bošnjačkom vrhu doživjeli kao žestoku pljusku, a Bonovo koncertno inzistiranje na posveti svim građanima nekoć opkoljenog Sarajeva te vojnicima SFOR-a bez ikakvog - pa čak ni kurtoznog - spomena "zaslužnog državnog rukovodstva", jamačno nije prošla najbolje u svečanoj loži